

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

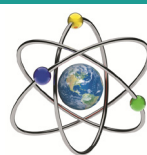

№2(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 234 sahifa,
2-fevral, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchilarni intellektual rivojlantirishning psixologik omillari	22
<i>Ashurov Ramzidin Ramazonovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolaning kitobxonlik madaniyatini shakllantirishda oila bilan ishlashning nazariy asoslari	27
<i>Jumanova Fatima Uralovna, Allaberganova Munisa Begimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanishning metodologik asoslari	32
<i>Jo'rayeva Nargiza Tairovna, Bekbergenova Yulduz Tanirbergen qizi</i>	
Faoliyatli yondashuv asosida maktabgacha 6-7 yoshli bolalarda nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	35
<i>Ziyodullayeva Mohirabonu Ikromjon qizi</i>	
Davlat ta'lim muassasalarida manfaatlar to'qnashuvini boshqarishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari ...	39
<i>Xaybatullaeva Sojidxon Ziyatullayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini oshirishda integratsion yondashuv	42
<i>Kamoliddinov Mirzohid</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning samaradorligi	45
<i>Kamoliddinova Dilnoza Axmadilaxanovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kreativ faollikni rivojlantirish mexanizmlari.....	48
<i>Nurjanova Rayxan Urazbaevna</i>	
Sinf biologiya fanini o'qitishda TIMSS topshiriqlardan foydalanish metodikasi va baholash mezonlari	52
<i>Xaitboyeva Dilorom Rustam qizi</i>	
Qandli diabet tashxisli bemorlarda shaxs tuzilmasining emotsional komponentlari	56
<i>Sadikova Umida Botirovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda pedagogik diagnostikani amalga oshirishning natijaviyligi	60
<i>Maxmutzimova Yulduz Raxmatovna, Qodirova Shaxnoza Saidazim qizi</i>	
Kasbiy imij shakllanishida psixologik jihatlarining tafovutlari	64
<i>Aminova Dilnoza Orifjonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining jamoa bilan ishlash jarayonida yetakchilik kompetensiyalarini rivojlantirish	69
<i>Abdiyeva Fazilat Fayzulla qizi</i>	
Kichik maktab yoshidagi bolalar shaxsi rivojlanishida psixologik moslashuvning tipik xususiyatlari	73
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Oliy ta'lim tizimida variativ modellashirish asosida talabalarning kreativ faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarining qo'llanilishi	76
<i>Quvvatova Mohira Hikmatillayevna</i>	
Interfaol treninglar orqali o'qituvchilarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish tajribasi	79
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyatlar asosida axloqiy tarbiyani shakllantirishning ahamiyati.....	82
<i>Zulayxo Nazarova, Qarshiboyeva Muxlisa Ismatullo qizi</i>	
Ijodiy qobiliyatni o'stirishda pedagogik mahorat va innovatsion metodlar	85
<i>Mutallibova Odinaxon Mirzaolimjon qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida olimpiadalarga tayyorlashda masalalar yechish texnologiyasi 11-sinf misolida	89
<i>Aslonov Xayrullo Shukrullo o'g'li</i>	

Bokschi qizlarni texnika taktikasini takomillashtirish.....	94
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
Ixtisoslashtirilgan terminologiyaning asosiy lingvistik xususiyatlari	99
<i>Axmedova Dilnoza Anvarovna</i>	
Interfaol metodlar orqali zamonaviy darslarni tashkil etishning o'ziga xos tendensiyalari	102
<i>Bakirov Otabek Bo'ranovich</i>	
Boshqaruv psixologiyasi terminlarini tarjima qilishning metodologik muammolari	106
<i>D. J. Norboyeva</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim muassasalari talabalari ruhiyatiga virtual muhitning salbiy ta'siri	110
<i>Giyosov Ulug'bek Eshpulatovich, Turayeva Nigora Husniddin qizi</i>	
Hamshiralik ishida raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi.....	113
<i>Rasulova Gulmira, Amonova Dildora, Abdurahmonov Aziz, Hakimova X. X.</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kognitiv qobiliyatlarni shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	117
<i>Jumayev Xushboq Soatmumin o'g'li</i>	
Principles of Organising Autonomous Learning.....	121
<i>Khazratova Zukhra Mamaraimovna</i>	
Najot – ta'limda, najot-tarbiyada	124
<i>Mo'minova Manzura Mamasodiqjonovna</i>	
Educational Potential of Museum Pedagogy and Criteria for its Application in Developing Historical Thinking of Pre-Service History Teachers.....	127
<i>Niyozov Javlonbek</i>	
Landshaft dizayni vastasida bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining estetik va kreativ ko'nikmalarini rivojlantirish	131
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna</i>	
Abdulla Avloniy pedagogik merosida shaxs psixologiyasi masalalari.....	134
<i>S. O. Mamarasulov, D. A. Egamberdiyeva</i>	
TBL metodini qo'llash orqali o'quvchilarning madaniyati va ijtimoiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish....	138
<i>Sodikova Oyshakhon Muxammadsodik</i>	
Pedagogik innovatsiyalarni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari.....	142
<i>Soliqova Barno Sodiq qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim magistratura talabalarining ijodiy faolligini rivojlantirish shart-sharoitlari	146
<i>Yarmatov Shermo'min Rahmatovich</i>	
Формирование готовности родителей детей старшего дошкольного возраста к выполнению воспитательной функции в семье.....	149
<i>Атаджанова Сохиба Талиповна</i>	
Redjio pedagogik yondashuv asosida maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	152
<i>Djamilova Nargiza Nuritdinovna, Otahonova Marjona</i>	
Talabalarda algoritmik kompetentlikni rivojlantirishning sun'iy intellekt va Big Data Analytics asosida o'quv faoliyatini real vaqt rejimida kuzatuvchi va boshqaruvchi konseptual modelni takomillashtirish.....	155
<i>Kayumova Nazokat Rashitovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida chet tili o'qituvchilari va talabalar o'rtasidagi interaktsiyaning pedagogik samaradorligi va innovatsion mexanizmlari	163
<i>Eshonqulova Umida Xolmirzayevna</i>	
MTTlarda nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlarda interfaol usullardan foydalanish texnologiyasi	168
<i>To'laboyeva Iqbolaxon Olimjonovna</i>	
Ta'lim jarayonidagi konfliktlar.....	173
<i>Abulova Mohigul Komiljonzoda</i>	
Talabalarining bolalarda ijtimoiy moslashuvni shakllantirishga kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish	176
<i>Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	

Shaxs tuzilmasida ma'naviy intellekt: nazariy-metodologik tahlil va psixologik interpretatsiya	179
Mirxoliqova Charos Xabibullaevna	
18-20 yoshli belbog'li kurashchilarning musobaqa oldi jismoniy tayyorgarliklari	183
Muzafarov Muxammadali Maxsudovich	
Talabalarda mustaqil ta'lim topshiriqlaridan foydalanib kasbiy madaniyatini rivojlantirishga zamonaviy yondashuvlar (boshlang'ich ta'limda tarbiya fani misolida)	187
Yadgarova Surayyo	
Maktab o'quvchilariga pedagogik ta'sir ko'rsatishda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish	190
Yo'ldoshova Shahlo Shukurullo qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini ma'naviy-ma'rifiy faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirishning nazariy tahlili	194
Yusupova Sanobar Odil qizi	
Типология научного текста: от жанровой классификации к дискурсивной модели	197
Бахтияр Катибжанович Саттаров	
Взаимодействие педагога и семьи в профилактике и преодолении стресса у детей дошкольного возраста	201
Г. С. Алиходжаева, Х. Рахимова	
Условия эффективности инклюзивного образования	206
Г. С. Алиходжаева, Л. О. Бекмуродова	
Педагогическая готовность к обучению в школе детей билингов	211
Г. С. Алиходжаева, Н. А. Ганиева	
Педагогические условия формирования эмоционального интеллекта у дошкольников	216
Джалилова Феруза Намазовна	
Milliy meros va musiqiy madaniyatning yosh avlod tarbiyasidagi o'rni	219
Zuhriddin Azizov	
Госпитальная школа как пространство поддержки и развития ребёнка (на примере госпитальной школы при детской клиники Синсиннати, США)	222
Муминов Р. Р., Хакимова Н. Х., Набиева Г. Г.	
Интерактивные формы работы в процессе профориентации детей дошкольного возраста	227
Н. Т. Жураева, С. М. Ахмеджанова	
Samarali hamkorlikdagi faoliyatga tayyorlashga oid yondashuvlar	231
Hojiyeva Zulfiya O'ktamovna	

TA'LIM JARAYONIDAGI KONFLIKTLAR

Abulova Mohigul Komiljonzoda

Nizomiy nomidagi O'ZMPU
PhD mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola Bugungi kunda o'qituvchilar uchun ota-onalar bilan nizolarni hal qila olishi nima uchun muhimligini va bu mahorat maktab muhitini yaxshilashga, bolalar muammolarini hal qilishga va ishonchli munosabatlar o'rnatishga qanday yordam berishini tushuntirishga qaratilgan. Ta'lim jarayonidagagi konfliktlarni oldini olish vositasi sifatida qo'llaniladigan pedagogik nazariya va amaliy tajribalarga asoslangan tavsiyalar berilgan. Tadqiqotda kuzatuv, so'rov-noma va tajriba metodlari qo'llanilib, interaktiv o'yinlar, klaster, "aqliy hujum", "Padlet" va "Kahoot" kabi metodlarning samaradorligi aniqlangan.

Kalit so'zlar: pedagogik konflikt, o'zaro ta'sir, mehnat jarayoni, psixologik xususiyatlari, o'zaro munosabatlar, ochiq taj-ovuz, ziddiyat, muzokaralar, kayfiyati va xulq-atvor.

Abstract: This article aims to explain why it is important for teachers today to be able to resolve conflicts with parents and how this skill helps to improve the school environment, solve children's problems and build trusting relationships. Recommendations based on pedagogical theory and practical experience are given as a means of preventing conflicts in the educational process. The study used observation, questionnaire and experimental methods and determined the effectiveness of such methods as interactive games, cluster, "brainstorming", "Padlet" and "Kahoot".

Key words: pedagogical conflict, interaction, labor process, psychological characteristics, interpersonal relationships, open aggression, conflict, negotiations, mood and behavior.

Аннотация: Цель данной статьи – объяснить, почему сегодня учителям важно уметь разрешать конфликты с родителями и как этот навык помогает улучшить школьную среду, решать проблемы детей и строить доверительные отношения. На основе педагогической теории и практического опыта даны рекомендации по предотвращению конфликтов в образовательном процессе. В исследовании использовались методы наблюдения, анкетирования и экспериментальные методы, а также была определена эффективность таких методов, как интерактивные игры, кластеризация, "мозговой штурм", "Padlet" и "Kahoot".

Ключевые слова: педагогический конфликт, взаимодействие, трудовой процесс, психологические особенности, межличностные отношения, открытая агрессия, конфликт, переговоры, настроение и поведение.

KIRISH

Ushbu mavzuning dolzarbligini ortiqcha baholash qiyin. Zamonaviy maktab - bu turli odamlarning - talabalar, o'qituvchilar va ota-onalarning qiziqishlari, qadriyatlari va umidlari kesishadigan makon. Ko'pincha bu uchburchak ichida kelishmovchiliklar paydo bo'ladi: ota-onalar o'qitish usullari, baholari yoki bolaning munosabatidan norozi bo'lishi mumkin, o'qituvchilar esa haddan tashqari tanqidga yoki oilaning tushunmovchiligiga duch kelishi mumkin. O'qituvchining bunday vaziyatlarni samarali hal qilish qobiliyati nafaqat foydali mahorat, balki zaruratga aylanadi.

O'qituvchining konfliktologik kompetensiyasi - bu konfliktlarning oldini olish, tahlil qilish va hal qilish, ularni keskinlik manbai emas, balki muloqot vositasiga aylantirish qobiliyati. Ota-onalar hamkorligi muvaffaqiyatli o'rganishning asosiy elementi sifatida e'tirof etilgan sharoitda bunday ko'nikmalarning etishmasligi sinf muhitining yomonlashishiga, o'quvchilarning motivatsiyasining pasayishiga va hatto o'qituvchining charchashiga olib kelishi mumkin. Konfliktlar nafaqat konfliktlarning umumiy nazariyasi doirasida, balki ular yuzaga keladigan sohaning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda o'rganiladi. Shunday qilib, pedagogik konfliktlar yuzaga keladigan soha ta'lim muhitidir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

V.V.Bazelyuk pedagogik konfliktni tavsiflab, pedagogik o'zaro ta'sir sub'ektlari o'rtasidagi ochiq to'qnashuv ularning har birining ta'lim maqsadlari, qiziqishlari, motivlari, ehtiyojlari, qadriyatlari va talablarini o'zaro hisobga olmaslikdan kelib chiqishiga e'tiborni qaratadi. Pedagogik o'zaro ta'sir sub'ektlari o'rtasida pedagogik jihatdan mos keladigan munosabatlarni o'rnatish uchun konflikt konstruktiv hal qilishni talab qiladi. O'qituvchi va o'quvchining ota-onasi o'rtasidagi ziddiyatli vaziyatlarning mavjud tahdidi butun jamiyat va ta'lim tizimining o'zi uchun muammodir. Va biz shaxsiy sabablar haqida unutmashimiz kerak, bu ham mojaroning boshlanishiga sabab bo'lishi mumkin, buning natijasida o'qituvchi yuqori kasbiy mahoratga va mukammal maktab tuzilishiga ega bo'lsa ham, muloqot qilishda qiyinchiliklar mavjud.

V.A. Suxomlinskiy maktabdagi nizolar haqida shunday yozadi: "O'qituvchi bilan bola, o'qituvchi va ota-ona, o'qituvchi va jamoa o'rtasidagi ziddiyat maktab uchun katta muammodir. Ko'pincha o'qituvchi bola haqida nohaq fikr yuritganda nizo kelib chiqadi. Bola haqida adolatli o'ylab ko'ring - va hech qanday nizolar bo'lmaydi. Konfliktidan qochish qobiliyati o'qituvchining pedagogik donoligining tarkibiy qismlaridan biridir. O'qituvchi ziddiyatning oldini olish orqali nafaqat himoya qiladi, balki jamoaning tarbiyaviy kuchini ham yaratadi".

Pedagogik faoliyatdagi ziddiyatlar uzoq vaqt davomida o'qituvchi va ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarni falaj qiladi, ikkinchisi esa o'z ishidan chuqur stress va norozilikni boshdan kechiradi.

Ilmiy ishlar tahlili shuni ko'rsatdiki, pedagogik nazariyada konfliktning bir ma'noli ta'rifi yo'q, garchi pedagogik konfliktlarning turlarini F. Alan, S. E. Aksenenko, A. Ya. Antsupov, Yu. V. Gippenrayter, A. I. Dontsov, B. P. Jiznevskiy, Ya. L. Kolominskiy, D. M. Mallaev, L. A. Petrovskaya, T. A. Repina, A. A. Royak, M. M. Rybakova, A. I. Shipilov va boshqa ko'plab olimlar. Maktabdagi konfliktlarni amaliyotda boshqara olmaslik, ularni oldini olish va hal etishning maqbul yo'llarini topa olmaslik ta'lim jarayonini tashkil etishga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ba'zilar doimiy ravishda chidab bo'lmay o'qituvchi bilan janjallashishadi, boshqalari maktab direktoriga yoki ta'lim bo'limiga shikoyat qilishadi. Rivojlanayotgan nizolarning asosi ota-onalarning bolalarni ta'lim va tarbiyalash sohasidagi noroziligi, o'quv jarayonini tashkil etish, bolaning sinf ichidagi aloqalar tizimidagi mavqei yoki o'qituvchining bolaga yoki ota-onaga bo'lgan munosabati.

O'qituvchi va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlardagi nizolar maqom-rol xarakteriga ega bo'lishi mumkin, axloqiy-axloqiy yoki hokimiyat va bo'ysunish muammolari tufayli yuzaga kelishi mumkin. O'qituvchi va pedagogik jamoa a'zolarining vazifasi ta'lim jarayonidagi nizolarning oldini olishdir, buning uchun ularning yuzaga kelish sabablari va shartlarini tushunish, shuningdek, butun ta'lim tizimining holatini muntazam ravishda baholash kerak.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba natijalari shuni ko'rsatdiki, pedagogik konflikt ob'ektiv sharoitlar asosida yuzaga keladi, subyektiv omil esa ta'lim muassasasida nizolarni qo'zg'atishda ustuvor rol o'ynaydi. Pedagogik faoliyatdagi eng keng tarqalgan ziddiyatlardan biri bu "o'qituvchi - ota-ona" shaxslararo munosabatlarning ziddiyatidir. Bu qarama-qarshilik qadriyatlar tizimi, mafkuraviy pozitsiyalar, qarashlar, qarashlar va munosabatlardagi qarama-qarshiliklarga asoslanadi. O'qituvchilar va ota-onalarning bola manfaati yo'lidagi ishi, agar ular ittifoqchi bo'lsa, muvaffaqiyatli bo'lishi mumkin, bu ularga bolani yaxshiroq bilish va uni turli vaziyatlarda ko'rish imkonini beradi. Shunday qilib, individual rivojlanish xususiyatlari va qobiliyatlarini tushunishga, qadriyatlarga asoslangan hayotiy ko'rsatmalarni shakllantirishga yaqinlashing va xatti-harakatlardagi salbiy harakatlar va namoyonlarni bartaraf etishga yordam bering. O'qituvchilar va ota-onalar yuzaga keladigan har qanday savol, muammo va vazifalarni birgalikda hal qilishlari, bir-birlarining manfaatlarini buzmasdan, o'zaro tushunishga erishish uchun sa'y-harakatlarni birlashtirishlari kerak. Afsuski, munosabatlarda uyg'unlikka erishish har doim ham mumkin emas.

Xulosa o'rinda shuni ta'kidlashimiz mumkinki, o'qituvchilar va ota-onalarning bo'linadigan hech narsasi yo'qdek tuyuladi: ikkala tomon ham bolaning manfaatlari va manfaati uchun harakat qilishadi. Biroq, o'qituvchilar va o'quvchilarning ota-onalari o'rtasida tushunmovchiliklar paydo bo'lishi mumkin, bu ba'zan nizolarga olib keladi. Mojarolarning sabablari har xil bo'lishi mumkin

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqotlar "o'qituvchining konfliktli kompetensiyasi" tushunchasining mohiyatini chuqurroq tushunishga, uning tuzilishini ochib berishga, uni ishlab chiqish va o'qituvchining kasbiy faoliyatida qo'llash xususiyatlarini aniqlashga imkon berdi. Konfliktlarni boshqarish kompetensiyasi zamonaviy o'qituvchining

kasbiy tayyorgarligining hal qiluvchi tarkibiy qismi bo'lib, o'quv jarayonining barcha ishtirokchilari - talabalar, ota-onalar, hamkasblar va ma'muriyat bilan samarali hamkorlik qilishning zaruriy shartidir.

Haqiqat shundaki, mojarolar hayotning ajralmas qismiga aylangan. Zamonaviy jamiyatdagi qarama-qarshilikning umumiy darajasini hisobga olgan holda, o'qituvchilarning konfliktologik bilimlardan foydalanishga tayyorligi va qobiliyati alohida e'tibor talab qiladi.

Ma'lum bo'lishicha, konfliktning asosi ko'pincha aniq algoritmlarga bo'ysunadigan qarama-qarshilik bo'lganligi sababli, o'qituvchilar va ota-onalar nizolardan qochishga majbur emaslar, lekin ularning paydo bo'lish xususiyatini bilib, turli vaziyatlarda ularni muvaffaqiyatli hal qilish uchun ma'lum ta'sir mexanizmlarini qo'llashlari isbotlangan.

Shunday qilib, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi nizolarning oldini olish va nazorat qilish ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari o'rtasidagi muvaffaqiyatli munosabatlarning eng muhim tarkibiy qismi ekanligini ta'kidlash kerak. Har qanday konflikt murakkab dinamik jarayon bo'lib, ko'pincha odamlar o'rtasidagi hissiy, kognitiv yoki xulq-atvor darajasidagi munosabatlarni buzishga olib keladi. Shuning uchun ota-onalar va maktab o'qituvchilari o'rtasidagi ziddiyatli vaziyatlarni boshqarish, buzg'unchi vaziyatlarning oldini olish va konstruktiv vaziyatlarni etarli darajada hal qilish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Словарь конфликтолога / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – Санкт-Петербург : Питер, 2017.
2. Бородин Ф. М., Коряк Н. М. Внимание: конфликт! [Текст]. – Новосибирск : Наука, 2017.
3. Ворожейкин И. Е., Кибанов А. Я., Захаров Д. К. Конфликтология : учебник. – Москва : ИНФРА-М, 2018.
4. Гиляров Е. М. Конфликтология. – Москва : Педагогика, 2015.
5. Донцов А. И., Полозова Т. А. Проблема объективных детерминант межличностных конфликтов в группе // Вестник Московского государственного университета. Серия 14. Психология. – 2017. – № 4.
6. Здравомыслов А. Г. Психология конфликта [Текст] : учебник. – Москва : Альт, 2016.
7. Коротков В. М. Введение в педагогику. – Москва : URAO, 2018.
8. Леонов Н. И. Конфликтологическая компетентность учителя // Психология образования в XXI веке: теория и практика. – 2017.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №2(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.